

Strieborná zberateľská minca Pamiatková rezervácia Banská Bystrica

Národná banka Slovenska vydala 30. marca 2016 striebornú zberateľskú mincu s motívom Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica. Táto minca je štvrtou mincou tematického okruhu, ktorý postupne predstavuje pamiatkové rezervácie v Slovenskej republike. Prvá minca s touto tematikou bola venovaná Pamiatkovej rezervácii Trnava (2011), ďalšia Pamiatkovej rezervácii Trenčín (2012) a tretia prezentovala Pamiatkovú rezerváciu Košice (2013).

Minca realizovaná podľa návrhu akad. soch. Michala Gavulu

Banská Bystrica, metropola stredného Slovenska so slávnou baníckou tradíciou, leží v Zvolenskej kotline pod vrchom Urpín v údolí rieky Hron. Vo svojom centre má zachovaných množstvo jedinečných pamiatok. Pre ich mimoriadne hodnoty bolo mesto v roku 1955 vyhlásené za mestskú pamiatkovú rezerváciu. Pôvodnú slovanskú osadu, ktorá bola zničená počas tatárskeho vpádu, osídlilo v 13. storočí niekoľko saských rodín a vytvorili tu základňu banskej výroby. Jej význam stúpol natoľko, že ju kráľ Belo IV. v roku 1255 povýšil na slobodné kráľovské mesto. Banská Bystrica sa postupne stala popredným banským mestom, v ktorom sa ťažilo hlavne striebro a meď. Tunajšia Turzovsko-fuggerovská spoločnosť patrila k najvýznamnejším producentom medi na svete. Prosperita baní v 15. a 16. storočí sa odrazila v stavebnom rozvoji mesta. Uskutočnila sa prestavba Kostola Nanebovzatia Panny Márie, výstavba domu kráľa Mateja a vytvoril sa opevnený areál Mestského hradu. Boli postavené verejné budovy správy mesta a bohaté mestské domy. Banské podnikanie prosperovalo aj v 17. storočí, čoho dôkazom je prestavba domov na námestí v renesančnom slohu. Vzhľad mesta po požiari v roku 1761 poznačil barok v rôznych prestavbách. Ťažba postupne upadala a v 19. storočí väčší význam získavala remeselná výroba. Na konci 19. a v prvej polovici 20. storočia bola pri historickom jadre vybudovaná secesná a neskôr

funkcionalistická architektúra, ktoré vytvárajú hodnotný rámec stredovekému jadrú mesta.

Na výtvarný návrh mince vyhlásila NBS v decembri 2014 verejnú anonymnú súťaž, do ktorej bolo predložených trinásť výtvarných diel. Komisia na posudzovanie výtvarných návrhov pamätných mincí a zberateľských mincí ich hodnotila v apríli 2015. Jej odbornými poradcami boli Ing. arch. Zuzana Klasová a Ing. arch. Ľubica Pinčíková, zástupkyne Pamiatkového úradu SR, a PhDr. Roman Hradecký, zástupca mesta Banská Bystrica.

Na základe odporúčenia odbornej komisie schválila Banková rada NBS na realizáciu výtvarný návrh akad. soch. Michala Gavulu, ktorý v súťaži získal prvú cenu. Komisia ocenila veľmi dobré vystihnutie zadanej témy, výtvarné spracovanie návrhu a kompozičnú vyrovnanosť averzu a reverzu. Pozitívne hodnotila aj stvárnenie a veľmi vhodné umiestnenie štátneho znaku a pečate mesta, ktoré sú na averze a reverze umiestnené oproti sebe na rovnakom mieste. Na averz si autor zvolil v hornej časti motívu hradného areálu, v dolnej časti Benického dom s renesančným priečelím. Dom reprezentuje obdobie renesancie spájané s vrcholom banskej činnosti, hospodárskeho i architektonického rozvoja mesta. Na reverze je stvárnena kompaktná prezentácia najvýznamnejších dominant mesta. Zľava je to farský Kostol Nanebovzatia Panny Márie, hodinová veža, za ňou veža barbakánu a Kostol sv. Františka Xaverského.

Znížená 2. cena
Mgr. art. Roman Lugár

V centre je zobrazený mariánsky stĺp. Kompozíciu dopĺňa historicky najstaršia zachovaná pečať mesta Banská Bystrica vyjadrujúca banícku tradíciu mesta.

Znížená druhá cena bola udelená Mgr. art. Romanovi Lugárovi. Jeho návrh komisiu zaujal súčasným pohľadom na tematiku s výrezom fasád na averze a dekoratívnych štruktúr na reverze. Návrh sa vyznačuje výborným technickým i sochárskym vyhotovením. Na averze autor zobrazil výsek renesančnej architektúry námestia s Benického domom a do popredia situoval gotickú plastiku sv. Barbory, patrónky baníkov, z kostola Nanebovzatia Panny Márie od Majstra Pavla z Levoče. Na reverze stvárnil objekt bývalej banky, veže Kostola Nanebovzatia Panny Márie, barbakán, mariánsky stĺp a hodinovú vežu. Výrez dekoratívnych štruk-

túr je tvorený vhodne zvoleným motívom fresky zo Zelenej siene Thurzovho domu. Pri hodnotení však komisia skonštatovala, že v prípade realizácie by si návrh vyžadoval úpravy, najmä vzhľadom na potrebu premiestnenia štátneho znaku z fasády budovy na vhodnejšie miesto. Tretia cena nebola v súťaži udelená.

Zberateľská minca v hodnote 20 eur, s priemerom 40 mm a hmotnosťou 33,63 g, je vyrazená zo striebra s rýdzosťou 925/1000 v Mincovni Kremnica v počte 2 900 kusov v bežnom vyhotovení a 5 400 kusov vo vyhotovení proof. Na hrane je reliéfny nápis „NAJKRAJŠIE HISTORICKÉ MESTÁ“, pred ktorým je značka v tvare kľúča.

Dagmar Flaché
Foto: Štefan Fröhlich

Ocenenie Zlatý biatec pre guvernéra NBS

Osem osobností Slovenska si v polovici marca prevzalo v Bratislave prestížne ocenenie Zlatý biatec za rok 2015, ktoré každoročne udeľuje Neformálne ekonomické fórum (NEF) – Hospodársky klub. Laureátom ocenenia sa stal aj guvernér Národnej banky Slovenska Jozef Makúch, ktorému odovzdal ocenenie predseda predstavenstva a generálny riaditeľ Slovenskej sporiteľne Štefan Máj.

Foto: NEF – Hospodársky klub